

Болести по пшеницата

Автор(и): Растителна защита

Дата: 24.11.2016

Посевите от пшеница се поразяват от различни болести, като основните причинители са гъбички, по-рядко вируси и бактерии. Сред най често срещаните заболявания са:

Гъбични болести

Брашнеста мана по пшеницата.

Причинява се от *Erysiphe graminis*. Освен пшеницата боледуват и всички зърнено-житни култури с изключение на царевицата, ориза и просото. Разпространена е повсеместно, там където се отглеждат житни култури. Намалява добивите от 10-30% и влошава качеството на добитото зърно. Причинителите на заболяването се развиват през целия вегетационен период на растението. Нападат всички зелени органи, предимно листата. По повърхността на нападатите органи се образуват мръснобели налепи подобно на обсипани с брашно. Същите нарастват, сливат се и накрая плътно покриват големи участъци като на по-късен етап добиват светлосив цвят.

Жълта ръжда.

Причинява се от *Puccinia striiformis*. В България заболяването е ограничено и се проявява в райони със специфични екологични условия. Характерна е основно за пшеницата, ечемика и ръжта. Поразяват се листата, листните влагалища и по-рядко стъблата.

Кафява (листна) ръжда.

Причинява се от *Puccinia recondita*. Условията в България са изключително благоприятни за причинителите. Признаците се характеризират с появата на елипсовидни или леко удължени ръждивокафяви купчинки от уредосори. Често нарастват и покриват значителна част от листната петура, която се усуква и изсъхва. Зърното остава дребно с влошени хлебопекарни качества.

Черна стъблена ръжда.

Причинява се от *Puccinia graminis*. Признаците на заболяването се появяват най-често по стъблата и листните влагалища и по-рядко по останалите зелени части на растенията.

Вджуджаваща главня.

Причинява се от *Tilletia controversa*. Заболяването е характерно за по-високи и хладни райони. Заразените растения са със силно скъсени стъбла и остават с 2 до 4 пъти по-ниски от нормалното. Класовете на някои от братята излизат само наполовина от влагалището на последния лист, а на други не се показват.

Обикновена (мазна, твърда) главня.

Причинява се от *Tilletia tritici* и *Tilletia levis*. Вторият причинител е по-рядко срещан в България. Заболяването е с малко значение за страната.

Праховита главня.

Причинява се от *Ustilago tritici*. От влагалището на най-горния лист на поразеното растение излиза изцяло разрушен и превърнат в главнива маса клас. Спорите попадат в цвета на здрави растения и така поразяват зърното, в което презимуват.

Базично гниене.

Причинява се от *Fusarium culmorum*.

Снежна плесен.

Причинява се от *Monographella nivalis*. Тя е почвен патоген, който заразява растенията още в ранна фенофаза от развитието им като може да доведе до значителни повреди.

Гниене по класовете.

Причинява се от *Gibberella zeae* и *Fusarium culmorum*. Във фенофаза млечна или восъчна зрялост малките класове бавно избледняват. Силно нападнатите класове остават стерилни, а по-слабо нападнатите образуват набръчкани семена.

Рано листен пригор.

Причинява се от *Mycosphaerella graminicola*. Признаците са поява на петна по листата, които се появяват най-напред по долните листа. Постепенно се разрастват и сливат, избледняват в средата, а в краищата пожълтяват или покафеняват.

Хелминтоспориоза.

Причинява се от *Cochliobolus sativus*. Проявява се под формата на различни типове повреди - кафяви петна, черен зародиш или кореново гниене.

Гниене на основите и паразитно полягане.

Причинява се от *Pseudocercospora herpotrichoides*. Растенията се заразяват в основата на стъблото. Тук се образуват жълто-кафяви петна с удължена елипсовидна форма и тъмен венец. Ако повредите възникнат преди фенофаза 1-2 възел, растението загнива и поляга.

Черно кореново гниене.

Причинява се от *Gaeumannomyces graminis*. Заболяването се среща и по ечемика и ръжта, но е най-характерно за пшеницата. Проявява се в масиви с леки почви с алкална реакция, без сеитбообращение и при ниска агротехника. Признаците се появяват още при младите, наскоро поникнали растения, като изостават в растежа, листата им пожълтяват и изсъхват, често и загиват.

Вирусни болести

Жълто ечемичено вджуджаване.

Широко разпространено вирусно заболяване причинявано от *Barley yellow dwarf virus*. Вирусът се пренася от болни върху здрави растения от няколко вида листни въшки, паразитиращи върху житните растения. В България най-разпространените преносители са *Rhopalosiphon padi* и *Sitobion avenae*. Растежът на растенията е силно подтиснат (вджуджаване), силно братене и интензивно жълто или червено оцветяване на листата.

Пшеничено вджуджаване.

Причинява се от *Wheat dwarf virus*.

Пшеничена щрихова мозайка.

Вирусно заболяване причинено от *Wheat streak mosaic virus*. Пренася се по механичен начин (чрез сок) и основно чрез няколко вида акари. В България най-разпространените преносители са *Aceria tulipae* и *Aceria tosicella*. Боледува основно пшеницата, но поражая и ечемика. Проявява се с появата на дребни петна, които по-късно прерастват в надлъжни линии до върха на петурата. Болните растения придобиват хлоротичен вид. Братята на болните растения са слаби, изостанали и почти никога не достигат до фазата изкласяване.

Бактериални болести

Базална бактериоза.

Причинява се от *Pseudomonas syringae*. Признаците се проявяват в три направления: кореново и стъблено гниене; петнистост по листата, стъблото и класа; деформация на класа със стерилност или образуване на спарушено зърно.

